

Оксана ЯРЕМЧУК,

доктор психологічних наук, професор,
Інститут соціальної та політичної психології
Національної академії педагогічних наук України

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ СІМЕЙНОГО МІФУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР

В статті на основі аналізу наукових джерел та літератури здійснене упорядкування наявного психологічного дискурсу стосовно сімейного міфу в психології сім'ї. Вивчено уявлення про сімейні міфи в теоретичних підходах, представники яких зосередили основну увагу на індивідуальному рівні функціонування сім'ї (психоаналітичному та когнітивному) і в тих теоретичних підходах, в межах яких сім'я аналізується, як цілісна система (трансгенераційному, експірієнціальному та стратегічному). Показана специфіка уявлень в нарративній психології про формуванні сімейних міфів.

***Ключові слова:** сімейний міф, сімейний сценарій, психологія сім'ї, системний підхід.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Побудова сімейних стосунків характеризується наявністю певних очікувань та вимог учасників сімейної взаємодії один стосовно одного. За умови їх реалістичності сімейні взаємини складаються достатньо гармонійно. Переважання ж в сімейній взаємодії ірраціональних суджень провокує подружній конфлікт на базі пред'явлення нереалістичних (міфічних) вимог до шлюбу, партнера чи до себе. На основі ірраціональних суджень формуються сімейні міфи.

Міф є однією з надзвичайно складних реалій культури і його можна вивчати й тлумачити в багатоманітних та взаємодоповнювальних аспектах. Будучи специфічним засобом пізнання, міф узагальнює досвід безпосередньо, спонтанно, нерелексивно. О. Ф. Лосєв визначає сутність міфотворчості як «життєво відчуту й твориму уречевлену реальність». Структуралісти вважають міф своєрідною мовою образів, яка наділена чіткою структурою й здатна передавати знання про світ не гірше, ніж абстрактна логіка (К. Леві-Строс).

Почасти в дослідженнях міфу останній визначається за контрастом з сучасним (раціональним, логічним, науковим) поглядом на світ. Однак, такий поляризований висновок про розвиток свідомості занадто спрощений, хоча б тому, що міф задає парадигму для всіх значущих актів людської діяльності, процесу пізнання, пояснює «походження» речей, що дозволяє оволодівати ними. Йдеться не про «зовнішнє», «абстрактне» пізнання, але про пізнання яке «переживається» під час ритуального відтворення міфу або в ході проведення обряду (для якого він є основою). Ми солідаризуємося з позицією К.-Г. Юнга, Дж. Кемпбела, М. Еліаде та інших дослідників у тому, що будь-яке значиме діяння людини, будь-який ритуал відтворює міфічний архетип. Міф – це модель для «створення» форм – біологічних, психічних або історичних [20, с. 10; 21].

В психологічній антропології традиційно вважається, що міф виконує такі загальні функції: психологічну – адаптація людини у світі; соціальну – інтеграція особи в середовище; структуральну – сприйняття світу через бінарні опозиції; епістемологічну – можливість надання форми для осмислення дійсності; ціннісно-етичну – формування системи переконань; космогонічну – первісна спроба пояснення природи речей; символічну – моделювання символіки внутрішнього світу Людини [20, с. 132; 21]. Весь комплекс цих функцій, як правило, закладений в сімейному міфі.

Аналіз наукової літератури [14; 15; 18] дозволив дійти висновку, що *сімейні міфи – це складні сімейні знання, неусвідомлені взаємні угоди між близькими, сімейні концепції, легенди та вірування, що стосуються сімейної історії та сімейних взаємин*. Сімейний міф включає в себе погоджені селективні ідеалізовані уявлення про характер взаємин в сім'ї, які камуфлюють наявні у її членів конфлікти і незадоволені потреби і створюють спостережуваний публічний образ сім'ї [18]. Міф задає норму відчуження, породжує правила і ритуали і порушення правил, особливо систематичне, може мати руйнівні наслідки для міфу. Міф – це своєрідне знамено не просто сім'ї, а, часом, цілої родини, це її віра і якщо хтось в сім'ї не поділяє сімейний міф, у нього виникають труднощі із адаптацією в межах сімейної системи, більше

того, він може стати вигнанцем. Сімейний міф – це формоутворювальний і об'єднуючий всіх членів сім'ї образ чи ідея, це знання, що розділяється всіма членами сімейної системи [7]. Він слугує вектором побудови соціальних контактів поза сім'єю і націлений на приховування конфліктів, проблем, незадоволених потреб під маскою внутрішньосімейної гармонії. За таких умов варто акцентувати на некритичному відношенні до нього членів сім'ї.

Н. Оліфірович етіологію сімейного міфу пов'язує з наявністю в сімейній історії певної події або таємниці, обумовленої певною кризою (розлучення, зрада, смерть, переїзд, переслідування, життя сім'ї в дуже складному зовнішніх умовах тощо), природне проживання якого через певні причини були неможливим; використання сім'ї для збереження своєї цілісності і збереження захисних механізмів: розщеплення, ексклюзії тощо; «заміщення» правдивої, але з певних причин неприйнятної інформації про сімейну подію деяким більш позитивним, прийнятним аналогом, який сім'я згодом кладе в основі сімейного міфу [10, с. 63–64]. Сімейний міф покликаний приховувати від свідомості ту інформацію про членів сім'ї і сім'ю в цілому, яка відкидається. Це дозволяє розглядати його як своєрідний груповий захисний механізм сім'ї, який сприяє підтримці цілісності сімейної системи. Однак коли сімейний міф перестає виконувати свою позитивну захисну функцію і приводить до формування деструктивних патернів взаємин, сім'я потребує знання про те, що ж відбулося насправді, тобто в максимально правдивої інформації про події минулого і причини, які призвели до виникнення сімейної таємниці. З огляду на це актуальною є психологічна робота із сімейними міфами. Кваліфіковане проведення такої роботи потребує надійної теоретичної основи, що, в свою чергу, вимагає структуризації наявних знань з проблем сімейних міфів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Окремих аспектів проблеми сімейних міфів торкаються Е. Ейдемільер, В. Юстіцкіс, Т. Мішина, А. Варга, А. Черніков, А. Холмогорова, І. Малкіна-Пих та ін. Вони, переважно, аналізують найбільш поширені сімейні міфи і прослідковують механізми їх

роботи. Розробки психодіагностичного інструментарію для вивчення сімейних міфів представлені в роботах А. Нестерової. Аналіз функцій та характеристик із точки зору різноаспектних підходів та напрямків у сучасній психології здійснений у роботі С. Маринкевич. Однак в наявні напрацювання не розкривають вповні окреслену проблему і, подекуди, потребують уточнення, оскільки, наприклад, деякі дослідники появу терміну «сімейний міф» у науковому обігу пов'язують із 1996 р. [8, с. 172], а аналіз виявлених наукових джерел свідчить, що цей термін був у науковому обігу значно раніше (1963 р.)

З огляду на це, **метою нашого дослідження** є упорядкування наявного психологічного дискурсу стосовно сімейного міфу в психології сім'ї з метою створення надійної теоретичної основи для ефективної психологічної роботи з проблемами шлюбно-сімейних стосунків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість дослідників сходяться на тому, що термін «сімейний міф» введено до наукового обігу Антоніо Феррейра [4; 14; 15; 18] у 1963 році у праці «Сімейний міф та гомеостаз» («Family Myth and Homeostasis») [24]. На основі розробленої учасниками групи з Поло Альто концепції сімейного гомеостазу, дослідник розглядає сімейні міфи як певні вірування, як добре інтегровані переконання, що розділяються всіма членами сім'ї чи навіть родини щодо їх ролі в картині функціонування сімейної системи. Міфи часто підкріплюються ритуалами. Попри те, що сімейний міф представляє реальність часто у спотвореній формі, члени сім'ї ревно його оберігають, оскільки він виконує гомеостатичну функцію: підтримує рівновагу сімейної системи як в середині самої сім'ї, так і сприяє її зовнішньому захисту. А. Феррейра вважає, що міф пояснює поведінку людей, але приховує мотиви. Однак в психологічній традиції проблеми міфів взагалі і сімейних, зокрема, торкалися представники багатьох психологічних шкіл ще задовго до появи наукових напрацювань А. Феррейри.

Психологія сім'ї – це галузь наукових знань, в основі якої лежить сукупність теоретичних підходів, представники яких зосередили основну увагу на індивідуальному рівні функціонування сім'ї (психоаналітичний,

біхевіористський, гуманістичний, когнітивний), і тих теоретичних підходів, в межах яких сім'я аналізується, як цілісна система (трансгенераційний, експірієнціальний, структурний, стратегічний) [11]. Теоретики більшості з них торкалися проблеми сімейних міфів. На думку представників *глибинної психології*, міф – найбільш оформлене відображення індивідуального й колективного несвідомого (К.-Г. Юнг та ін.) [17, с. 380–394.]. Аналіз наукового доробку теоретиків психоаналізу свідчить, що міф розглядається ними як феномен, який характеризує тільки дисфункційні, деструктивні сім'ї і який свідчить про певні порушення в сім'ї.

Крізь оптику концепції колективного несвідомого та архетипів К.-Г. Юнга особливої актуальності набуває дослідження сімейних міфів як культурної форми організації й трансляції сімейного досвіду, що регулює колективну й індивідуальну поведінку, надаючи зразок способу діяльності й обґрунтування сенсу цієї діяльності, причому дане обґрунтування завжди виходить за межі індивідуального досвіду. Така будова міфу дозволяє особистості зняти проблему мотивації поведінки: запитання «чому це слід робити саме так?» взагалі не виникає завдяки вищій осмисленості. Міфотворчість як синтезування ідей, символів та цінностей є природнім процесом, а міфологічний вакуум для людини, на думку К.-Г. Юнга, нестерпний [16]. З огляду на це, на наш погляд, до міфів слід ставитися не з позиції наукової зверхності, а з точки зору психологічного аналізу їх регулятивного потенціалу [20, с. 152–153]. Суттєвий вплив на формування сімейних міфів має соціум, а суспільство, розвиваючи свої міфи, підсилюється завдяки здоровим і надзвичайно енергетичним шарам колективного несвідомого. Однак, тут криється певна небезпека, оскільки зосередженість на успадкованих міфах відволікає від сучасного світу, закріплює архаїчні, непридатні для сучасного життя емоційні та мисленнєві образи. З огляду на це, К.-Г. Юнг твердив про необхідність діалогу з колективним несвідомим шляхом символічних форм, які безперервно осмислюються свідомістю [16, с. 135–145.]. Дійсно, архетип – своєрідна канва, що може мати як ціннісно-позитивні так і

ціннісно-негативні наповнення чи реалізації, тому важливим завданням є усвідомлення дії архетипів, зокрема їх небажаної конкретизації.

Окрім К.-Г. Юнга проблемам сімейних міфів значну увагу присвятив Г. Дікс – представник психодинамічного підходу. Він досить детально описує захисні механізми сім'ї («проекція», «відмова» та «розщеплення») [5].

В межах *когнітивної психології та когнітивно-поведінкової психотерапії* вивчаються когнітивні аспекти сприйняття членами сім'ї сімейних міфів, створення узгоджених уявлень про сімейне функціонування, які базуються на когнітивних сімейних сценаріях, які виконують функцію підтримки сімейної єдності. Оперуючи термінами «ірраціональні переконання» та «ірраціональні установки», А. Елліс в рамках раціонально-емоційної терапії (РЕТ) вчить людей не залежати від обставин і не піддаватися навіюванню, думати самостійно, без огляду на те, що думає і відчуває більшість оточуючих [19]. Досліджуючи причини виникнення сімейних конфліктів, А. Елліс зрозумів, що вони пов'язані з нереалістичними очікуваннями та вимогами шлюбних партнерів та ірраціональними судженнями, на основі яких і складаються сімейні міфи (наприклад: міф про вічну любов; міф про незмінність щастя в шлюбі; міф «жертвність» батьків» тощо). Коли шлюбні партнери оцінюють поведінку один одного крізь оптику сімейних міфів, виникають негативні емоції (гнів, тривога тощо), які, в свою чергу, заважають впоратися з ірраціональними судженнями. Тоді подружжя перебуває в стані емоційного дистресу, різко підвищується ймовірність виникнення напруги у відносинах.

Ведучи мову про дослідження проблеми сімейних міфів у системній сімейній психотерапії зауважимо, що більшість дослідників [4; 14; 18] зосереджують свою увагу на напрацюваннях представників стратегічного підходу, зокрема, «міланської групи» у складі М. Сельвіні Палаццолі, Дж. Пратта, Дж. Чеккін і Л. Босколо. У своїй книзі «Парадокс і контр парадокс» (1978) вони детально проаналізували міфи «Один за всіх і всі за одного» [13, с. 110–112] (А. Варга пропонує можливі його варіації: «Ми – дружна сім'я», «Ми – сім'я героїв» [4]) і, прослідкувавши процес формування

міфу, показали, що він утворюється приблизно упродовж трьох поколінь і необхідний першому з них в силу своєї функціональності [13, с. 112–115]. У складних умовах він допомагає вижити, однак згодом, коли тісне об'єднання уже не потрібне, цей міф стає на заваді нормальному функціонуванню сімейної системи.

Аналіз наукових джерел дозволив дійти висновку, що проблема сімейних міфів також розроблялася представниками *трансгенераційної сімейної психотерапії*. Так, І. Бошормени-Надь [23] розглядає сімейні міфи як механізми, за допомогою яких деструктивний образ сім'ї передається трансгенераційним шляхом. В процесі дослідження макродинаміки сімейної системи М. Боуену [1; 2] вдалося показати, як від покоління до покоління в сімейній історії відбувається накопичення дисфункціональних патернів і, врешті-решт, це призводить до патології членів сім'ї. Ці спостереження були розвинені і зафіксовані в його законі трансмісії, згідно з яким патологічні патерни взаємин типу триангуляцій і симбіозів накопичуються в поколіннях і, врешті-решт, можуть призводити до серйозної патології у нащадків. Наприклад, в роки Другої світової війни та в повоєнний час в силу об'єктивних причин жінки в сім'ї змушені були виконувати цілу низку чоловічих функцій. Так народився міф «героїня». Вона – рятувальник, який «витягує» інших з безодні. В наступних поколіннях цей стереотип поширився в сім'ях алкоголіків і наркоманів. Ідея трансмісії знаходить свої продовження в понятті «сімейні сценарії» – стійкі патерни мікродинаміки і структурної організації сім'ї, що повторюються з покоління в покоління. Сценарій «питущі чоловіки і дружини, які їх рятують» – це один із типових сценаріїв.

Глибока філософська і психологічна концепція життєвого сценарію представлена у трансактному аналізі Е. Берна. Він описав кілька основних варіантів розвитку життєвого сценарію, кожному з яких дав ім'я одного з давньогрецьких героїв: Сізіф, Тантал, Геракл, Демокл і Арахна. Цей феномен він розглянув як результат роботи батьківських програм, вказівок або соціальних репрезентацій, що є сценарними зразками [3].

Першопрохідці *заснованого на досвіді (експіріенціального)* підходу до системної сімейної психотерапії В. Сатір та К. Вітакер значну увагу присвятили розробці проблем сімейної ідеології – в першу чергу сімейних міфів та правил, які стосуються почуттів. В. Сатір доходить висновку про прямий зв'язок порушень функціонування сімейної системи із існуючими сімейними міфами, які утримують життя сім'ї в певних межах. Вона описала такі сімейні міфи, як «миротворець» та «обвинувач» і проаналізувала їх деструктивні функції [12]. Основу роботи із сімейними міфами В. Сатір та К. Вітакер вбачали у відкритому вираженні почуттів у сім'ї та в особистісному рості її членів.

Отже, ми розглянули уявлення про сімейні міфи теоретиків індивідуального та системного підходу до психології та психотерапії сім'ї. В контексті сучасної психологічної науки важливим є аналіз напрацювань теоретиків *нарративного підходу*. Багато із тих психотерапевтів, які прийняли нарративну метафору, стверджують, що вона не доповнює системний підхід, а є абсолютно новою парадигмою [9, с. 243]. Засновниками напрямку вважаються М. Вайт та Д. Епстон. Варто зазначити, що акцент на нарративних технологіях у нашому дослідженні в першу чергу пов'язаний з орієнтацією на наратив – розповідь як контекст, співпричетний до моральності, а не лише з причин можливості їх застосування в індивідуальному форматі. В нарративній терапії реальність – це історії, які конструюються безпосередньо людьми: люди говорять саме про них, а зовсім не про різні альянси, ієрархії, кордони чи правила. Сенси передаються за допомогою мови у формі шаблонів, які і конструюють існуючу реальність. За таких умов сім'я виступає найближчим соціальним середовищем, тією соціальною системою, в якій ці історії взаємодіють. Історії не придумуються наодинці – для розповіді потрібен Слухач, який знаходиться завжди поруч з Розповідачем. Слід зауважити, що розповідати можна і без слів. Історія «все одно я всім байдужий» не потребує багато слів для того, щоб по-новому розповідати її собі та іншим. Для інтерпретації кожен член сім'ї користується загальною системою визначень і переконань, так званою «нарративною традицією» – властивою кожній сім'ї

традицією розповідання. Значення поведінкових проявів і суті речей, які сім'я прагне передати своїм членам, є ще одним аспектом наративної традиції. Ідеться про «сімейне кредо», тобто внутрішні і висловлювані вголос переконання у сім'ї, які створюють рамки для певної форми розповідання про все те, що трапилось. В параметрах сімейної системи цей феномен притаманний сімейному міфу, що в наративному підході визначається як сімейна ідентичність, історія, кредо, що об'єднує всіх членів сім'ї та має чіткий зв'язок з міфами культури та ідеалізованими уявленнями про шлюб і сімейне життя. Такий собі «лейтмотив», що рефреном звучить в історіях кожного члена сім'ї. З іншого боку, в якості «сімейного обличчя», сімейний міф обов'язково «вбирає» в себе моральнісні аспекти життєдіяльності сім'ї, соціально бажані норми моральної поведінки [6]).

Що характерно, в наративній психології (М. Вайт і Л. Гоффман), появу сімейних міфів пов'язують із тиском соціуму, культури, які змушують сім'ю уявлення і про себе, і про світ обмежувати певними рамками. Як бачимо, така позиція дещо різниться від розглянутих раніше концепцій, згідно з якими формування міфів пов'язуються, переважно, із батьківською сім'єю.

Однак поряд із концепціями деструктивного впливу сімейних міфів на сімейну систему заслуговує на увагу теорія Д. Багароззі та С. Андерсон про їх нейтральну, універсальну, навіть позитивну а не обов'язково патологічну роль. Дослідники доводять, що функціональність сімейних міфів може бути визначена тільки шляхом оцінки впливу, яким вони сприяють або обмежують ріст і розвиток кожного члена сім'ї, зокрема, і сімейної системи загалом.

Робота із сімейними міфами, на думку дослідників, дозволяє відділити думки від почуттів (головний зміст концепції диференціації «Я» М. Боуена), щоб розвинути справжню сутність особистості, сімейні міфи можуть сприяти самореалізації (за К.-Г. Юнгом) і актуалізувати наші вроджені потенціали (А. Маслоу, К. Роджерс) [22].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інвентаризація теоретико-методологічних напрацювань щодо складної соціально-

психологічної проблематики сімейної міфотворчості свідчить, що проблема сімейних міфів достатньо розроблена в психологічній літературі. Більшість дослідників сходяться на тому, що сімейний міф є своєрідним захисним механізмом сім'ї, який формується сім'єю і, виконуючи в першому поколінні конструктивні функції, в наступних поколіннях родини еволюціонує в деструктивний механізм. Однак поряд із теоріями патологічної ролі сімейних міфів розробляються і концепції їх нейтрального, універсального чи навіть позитивного значення (Д. Багароззі та С. Андерсон), яке, на наш погляд, потребує подальшого дослідження.

Список використаної літератури

1. Боуэн М. Эмоциональная система / М. Боуэн, М. Кэрр // Теория семейных систем Мюррея Боуэна: Основные понятия, методы и клиническая практика. – Москва : «Когито-Центр», 2005. – С. 37 – 81.
2. Боуэн М. Теоретические основы психотерапевтической практики / М. Боуэн // Теория семейных систем Мюррея Боуэна: основные понятия, методы и клиническая практика. – М. : Когито-Центр, 2005. – С. 149–223.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. – Минск: Современный литератор, 2002. – 447с.
4. Варга А. Я. Семейные мифы в практике системной семейной психотерапии / А. Я. Варга. – Журнал практической психологии и психоанализа. – 2001. – №1 – 2. – Режим доступа: <https://psyjournal.ru/psyjournal/articles/detail.php?ID=2090>
5. Дикс Г. Теория объектных отношений и исследования брака / Г. Дикс // Журнал практической психологии и психоанализа. – 2007. – № 1. – Режим доступа: <https://psyjournal.ru/psyjournal/articles/detail.php?ID=2728>
6. Звіт про науково-дослідну роботу «Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://inpsy.naps.gov.ua/files/pdf/zvit_1427462672.pdf
7. Малкина-Пых И. Г. Семейная терапия: Справочник практического психолога / И. Г. Малкина-Пых. – М. : Эксмо, 2005. – 990 с.
8. Маринкевич С. М. Вивчення сімейних міфів, їх функцій та характеристик у сучасних психологічних дослідженнях / С. М. Маринкевич // Філософія. Культура. Життя. – 2014. – Вип. 40. – С. 170–178.
9. Николс М. Семейная терапия: концепции и методы / М. Николс, Р. Шварц. – М. : Эксмо, 2004. – 960 с.

10. Олифирович Н. И. Терапия семейных систем / Н. И. Олифирович, Т. Ф. Велента, Т. А. Зинкевич-Куземкина. – СПб. : Речь, 2012. – 570 с.
11. Посвістак О. А. Теоретико-історичні основи психології сім'ї. Монографія / О. А. Посвістак. – Хмельницький : ХНУ, 2017. – 402 с.
12. Сатир В. Вы и ваша семья. Руководство по личностному росту / В. Сатир. – М. : Апрель Пресс, Изд-во Эксмо, 2000. – 320 с.
13. Сельвини Палаццоли М. Парадокс и контрпарадокс: новая модель терапии семьи, вовлеченной в шизофреническое взаимодействие / М. Сельвини Палаццоли, Л. Босколо, Дж. Чеккин, Дж. Прата. – М. : «Когито-Центр», 2002. – 204 с.
14. Холмогорова А. Б. Семейная психотерапия: история, основные школы, концептуальный аппарат [Электронный ресурс] / А. Б. Холмогорова // Трудный пациент. – 2007. – Август. – Режим доступа: <http://t-pacient.ru/articles/6176/>.
15. Черников А. В. Системная семейная терапия: Интегративная модель диагностики / А. В. Черников. – М., 2001. – 208 с.
16. Юнг К.-Г. Об архетипах коллективного бессознательного / К.-Г. Юнг // Вопросы философии. – 1988. – №1. – с. 135 – 145.
17. Юнг К.-Г. Об отношении аналитической психологии к поэтико-художественному творчеству / К.-Г. Юнг // Зарубежная эстетика и теория литературы. XX – XX вв. – М. : Изд-во МГУ, 1987. – С. 380 – 394.
18. Эйдемиллер Э. Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия / Э. Г. Эйдемиллер, И. В. Добряков, И. М. Никольская. – СПб.: Речь, 2006. – 352 с.
19. Эллис А. Гуманистическая психотерапия: Рационально-эмоциональный подход / А. Эллис. – СПб. : Изд-во Сова; М. : ЭКСМО-Пресс, 2002. – 272 с.
20. Яремчук О. В. Соціальна психологія: сучасні розробки: навчально-методичний посібник / О. В. Яремчук. – Одеса : «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. – 187 с.
21. Яремчук О. В. Психологія етнокультурної міфотворчості особистості: монографія / О. В. Яремчук. – Одеса: Фенікс, 2013. – 432 с
22. Anderson S. Personal, Marital, and Family Myths: Theoretical Formulations and Clinical Strategies / D. A. Bagarozzi, S. A. Anderson. – New York : W. W. Norton, 1989. – 321 p.
23. Boszormenyi-Nagy I. Invisible loyalties: Reciprocity in intergenerational family therapy / I. Boszormenyi-Nagy, G. Spark. – New York, 1984. – 408 p.
24. Ferreira A. Family Myth and Homeostasis / A. Ferreira // Archives of General Psychiatry. – 1963. – №9(5). – P. 457 – 463. – URL: <http://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/article-abstract/488419> .

Яремчук О. Соціально-психологічна модель семейного мифа: теоретичне вимірювання

В статті на основі аналізу наукових джерел і літератури упорядковано психологічний дискурс стосовно семейного мифа в психології сім'ї. Вивчені представлення про семейні мифи в теоретичних підходах, представителі яких зосредоточили основне увагу на індивідуальному рівні функціонування сім'ї (психоаналітичний і когнітивний) і в тих теоретичних підходах, в межах яких сім'я аналізується, як цілісна система (трансгенераційний, експериментальний і стратегічний). Показано специфіку представлень в нарративній психології про формування семейних мифів.

Ключові слова: семейний миф, семейний сценарій, психологія сім'ї, системний підхід.

Yaremchuk O. Socio-psychological model of family myth: theoretical dimension

The harmonization of the existing psychological discourse concerning family myth in the psychology of the family is made in the article on the basis of the analysis of scientific sources and literature. It is specified that the term "family myth" was introduced into scientific circulation by A. Farreyr in 1963 in his work "Family Myth and Homeostasis". The ideas of family myths in the theoretical approaches whose representatives concentrated focus on the individual level of family functioning (psychoanalytic (K. Jung, G. Dix) and cognitive (A. Ellis)) and in those theoretical approaches, within which the family is analyzed as a complete system (transheneration (M. Bowen, J. Boshormeny-Nad) experiential or experience-based (V. Satire, C. Whitaker) and strategic (M. Selvini Palazzoli, L. Boscolo, G. Cecchin, G. Prata)) are studied. The specifics of ideas in the narrative psychology about myths about family formation is shown. It is determined that in the narrative psychology (M. White and L. Hoffman) the emergence of family myths is associated with the pressure of society and culture that make family to restrict ideas about themselves and the world by the certain limits. Such a position differs from the concepts developed in psychoanalysis, cognitive, transheneration, experiential and strategic approach, according to which the formation of myths is associated mainly with the paternal family.

It is defined that most of the researchers agree that the family myth is a kind of family defense mechanism which is formed by a family. Performing constructive functions in the first generation, it evolves into destructive mechanism in the next generations of the family. It is determined that along with theories of pathological role of family myths the concepts of neutral, universal or even positive values (D. Baharozzi and S. Anderson), which, in our opinion, needs further study, are being developed.

Key words: family myth, family scenario, psychology of the family, system approach.